

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 15. vel. serpana 1872.

List 33.

Kaj pravijo nekatoličani o pruski vojski zoper katol. Cerkev?

To sovražljivo in vsako pošteno serce žaljivo preganjanje obsojujejo tudi nekatoliški značajni časniki. „Journal des Debats“, sicer prostomiselski, pravi: „Mi nimamo nagnjenja za mnihe in jezuite posebej; toda v tem ni za nas vzroka, da bi molčali, ako se v njih osebah razdirajo temeljne pravice državljanskega občinstva, svoboda vesti, bogočastja in združevanja. Ne naj manjšega kazni vrednega djanja jih ne prepričajo, in vender se zoper nje razkliče postava natolcevanja, preganska postava, postave, ktere so l. 1872 ravno tako zaveržljive na Nemškem, kakor so bile leta 1793 na Francoskem.“

Angleški véliki dnevnik „The Standart“ se čudi takemu attentatu (velikanskemu napadu) na svobodo.

Tako rekoč vesoljnega sveta dnevnik „Times“ terdi, da tako imenovana „jezuitovska postava“ méri zoper katoliško Cerkev in njenega poglavarja. Iz Alzacije se piše, da pred malo tedni bi se bilo v nemških državnih deželah kaj tacega zdelo nemogoče, vsak človek, ki le kolikaj malo pravično misli, bi bil zoper to protestiral, da to djanje bo nesreča za državo, bode serca razdražilo in katoličanom vzelo poslednje upanje do sedanjega stanú.

„Pfalzer Zeitung“ obžaluje, da se v domovini s tako postavo obnovljujejo verski razpori, ki spominjajo na naj bolj žalostne čase nemške zgodovine, ko bi bilo vender lahko spravo terpostjo in versko prostostjo, kakor je bila v Prusiji poslednjih 20 lét, še dosedanje verske nasprotja spraviti in poravnati. Časnik napoveduje, da se bo Bizmark v tem burovštvu ali s slabo častjó umaknil, ali bo pa padel — tako gotovo, kakor gotovo tukaj ne bode določil konj in jezdic, ne iglenke, ne dolgo-viti topovi.

Pregreha se mašuje.

(Fluch der bösen That.)

„Cincinaški Wahrheitsfreund“ *) piše, da Bizmark, kakor naznanuje eden naj imenitniših udov derž. zbora, iše po postavodajavni poti zaderževati, da bi se tolika

silá ljudi ne preseljevala iz Nemškega v Ameriko. Poslanec imenuje to Bizmarkovo misel neslano, češ, edini pomoček je ta, da naj se na Nemškem take koristi prebivavcem oskerbé, kakor jih imajo v Ameriki in „Wahrheitsfreund“ pravi: „Veliki Bizmark prihaja zmiraj manjši.“ Mi pa k temu pristavimo še to: Ako je mož na deržavnem veslu tako slép, da naj boljši deržavljane zoper vsako narodno in mednarodno pravico iz dežele tira, potlej se mu bodo vsi pametni smejali, ako postave daje, s kterimi bi podložnike v deželi priderževal. Prav imajo pošteni Nemci; le ven iz take dežele, v kateri laži-svoboda gospoduje, in pojдите raji v deželo, v kateri je v resnici kaj svobode, kjer saj za svojo vero ne bodete preganjani. Amerika se neznansko hitro povzdiguje k bogastvu, k oliki — zato, ker se k veri povzdiguje. Vsak dan bereš lahko v njih časnikih o zidanji in posvečevanji novih cerkev; po vsi Ameriki je brez števila vsih katoliških redov, ki imajo svoje šole in vsi pomagajo odrediti mladino in ves narod, ter od severa do juga obhajajo dan na dan ljudske misijone; in vlada jih ne zaderžuje, ako ravno že tudi tam sovražni mavtarji in liberaluhi zoper jezuite bevskajo (ter z njimi ob enem ljublj. Tagblatt); dežela s silovito naglico plačuje deržavne dolgove, in pri tem ne terpinči podložnikov s presiljenimi davki. Tako stoji v Ameriki reč sedaj; ni pa dvomiti, da se bo obrnilo čez kaj časa, kakor se je drugod: kedar bode katoliška vera narode in vlado na noge spravila, divjake jim izobrazila, večino krivovercev spreobrnila in njih deržine osrečila, kedar se bodo prenasitili dobrot; bodo najberže tudi tam začeli odbijati, resnico in Cerkev tretji in preganjati, kakor zdaj po Evropi, in lezli bodo nazaj v nesrečo in barbarstvo. Egipt, bizantinstvo, gornja Afrika je porok, kam se pride z ločenjem od katoliške edinosti, z zaničevanjem resnice. Tudi „zgubljeni sin“ je zmiraj enak: le malo časa terpi na sebi lepo obleko, s katero ga je Oče osrečil — odpustivši mu njegove grehe. Že je v srednji Ameriki satan po nekoliko po svojih suznjih pričel svoje delo. V Gvatemali je vlada 29 kapucinarjev pregnala iz njih klostra in njihov premoženje pograbila. Iz Salvadora so pregnali jezuite. Tudi je znano, da zanikarneži po časnikih, kazališih, kerčmah itd. ne delajo lepše z vero in resnico, kakor drugod, zakaj pekel in njegova druhal se je zmeraj in povsod vojskoval zoper Kristusa, in se bo do konca. Kdor ima pečat pogubljenja na sebi, ga nosi večí del na čelu, da ga vsi vidijo, in imel bo kdaj pri vesoljni sodbi toliko krajši izgovor, ker ga je svet vidil in se je pred njim razodeval, kaj da je.

*) Eden naših rojakov v Ameriki (morebiti gosp. Ž. v Ch.?) je tako priljuden in nam je začel pošiljati tudi „Wahrheitsfreund-a“, kakor nam prečast. gospoda Pirc in Trobec pošiljata „Kathol. Kirchtg.“ iz nov. Jorka in „Volksztg.“ iz Baltim. — To so kaj dobri listi. Prav serčna hvala in Bog obilno plačaj! Vr.

Zakaj tagblatlarji svojo togoto nad jezuiti izlijažo?

Bil je svoje dni dolgočasen Rimljan, „cencor M. Porcius Cato“, tako osoren, da je bil vsim zopern. Ta čmernak je bil posebno nasajen zoper Kartagence v Afriki in vedno je mermral pred seboj in pred drugimi, ponavljavši: „Jaz pa le mislim, da Kartago se mora razdjati.“ — Taki M. Porcius Katon je Tagblatt v oziru na oo. jezuite, ko neprenehoma kriči, da je že ves hripav jeze, togove, ves slinast od napenjanja ter ropoče v tem pomenu: „Jaz pa le mislim, da jezuite je treba potrebiti!“ Zakaj to? Zato, ker vsih nadlog na zemlji so menda le jezuiti krivi. Kamor koli jezuit stopi, tam več trava ne raste, solnce več ne sije, tam postane večna pušava in temota, beži vsak napredek, „aufklärung“, „bildunga“, inteligencija. Ako se kaki jezuit pelje po železnici, je gotovo, da se vlak prekuene, in če „tagblatlar“ na nos pade, ni živa duša kriva razun le sami „hudobni“ jezuiti. Zakrivili so jezuiti smert Maksa in Juareca, napadli Amadeja, in le čudo, da je še kak tagblatlar in liberalce v deželi med živimi, ker je nekaj jezuitov tudi v Repnjah! Mostú čez Savo pri Koširji kmali ne bo več, in nobena železnica se v deželi ne bo več dognala, ako se jezuiti ne iztirajo. Noben drugi ni kriv, da je po šolah nove čre toliko manj mladine kolikor več je učnikov in nadzornikov, kakor le samo ti nesrečni jezuiti, in pa ultramontanci z njimi! Toda, ako bi hotel le senco tega dopovedati, kaj vse hudega počenjajo jezuiti, moral bi toliko popirja kakor Tagblatt popisati, ali pa saj toliko psovanja in gerdenja krasti iz judovskih in mavtarskih časnikov.

Kteri je tedaj prehudobni namen, kakošne so dela, kakošen sad tega vsega preklinovanja vrednega reda? Poslušajte vender!

Namen jezuitske družbe je: „Božja čast in zveličanje duš; vsak naj enako goreče dela za blagor bližnjega, kakor za svojo lastno srečo in zveličanje. Vsak novinec sprejme nalogo, da bode po svoji moči delal za razširjanje, poživljanje keršanskega duha sploh in za zveličanje posameznih. To tedaj je prestrašna hudobija, in zato vsi „dobri“ — satanovi služeti jezuite do kosti in mezga čertijo in preganjajo.

Pa še nekaj. Zraven navadnih samostanskih hudobij, to je „obljub“, so jezuiti tudi prav posebno pokorni in zvesti namestniku Kristusovemu, utegnejo se celo z obljubo zavezati, da z nepogojno pokoršino gredó brez ugovora v misijone, kamor koli jim papež reče, bodi si celo v Indijo, med nevernike, krivoverce ali pa med verne. Nezmerno veliko dobrega toraj dela in stori ta družba za katoliško Cerkev, za njeno poživljanje in razširjanje; ta pa s svojim poglavarjem, s svojim duhovstvom, s svojimi nauki, s svojimi zbori, s svojimi obredi, s svojim življenjem itd. je Tagblattu in njegovim pajdašem vsakdanje polje, na katerem svoje nefistiško blago odklada. Kakor pa hudobni odpadnik Pederzani čerini spovedno napravo posebej, tako Tagblatt vse katoliško v hudo prevrača, če le more, in popisuje nam katol. Cerkev z vsimi napravami vse drugače, kakor pa je res. Ako bi bilo to res, kar Tagbl. o naši Cerkvi piše, jaz bi bil prvi, ki bi iz nje stopil. Naj pové, kdor je v veri dobro podučén, če ni v Tagblattu katoliški nauk, kjer je le kaj moč, prevračán, vse zlagano, vse narobe prekucevano. Nareja si prav sam nekaki katolicizem, kakoršnega nikjer ni, kakor le v Tagblattu, in potlej po taistem maha in satansko jezo stresa. Tako si je tudi naredil, ali v resnici od judov in mavtarjev izposodil, svoje „posebne jezuite“, kakoršnih nikjer ni, in taiste miljarji, kajfa, mlati, iz deže suje. Pregarja pa on tujic domače sinove, on se javec laži oznanovavce resnice.

Zakaj pa vender jezuiti Bizmarku in njegovim prijatlom tako presedajo. Zakaj se jih tako neznansko bojé, da jih iz Nemčije tirajo?

Kdo vé, brez jezuitov bi bila morebiti cela Nemčija protestanška, protestanšk Dunaj in veliko veči del Avstriji, kot je tako? In koliko ložej bi potlej onigavil Bizmark in njegovi preljudi! Zakaj papež in katoličani imajo svoj „Non possumus“, ki se ne vjema vselej z liberalsko in veliko-prusovsko politiko. Ohó, ohó! slišim kričati. Le počasi „ohokajte“, moja navada nikoli ni prazne besede govoriti, pa tudi nas ni treba sram biti vsakemu pustiti, kar je njegovega. Poglejmo nekoliko v zgodovino.

Cerkveni možje so edine misli, da zoper povodenj Lutrovih zmót je bil Bog obudil sv. Ignacija in njegovo družbo. In kar je družba sploh, to je bil blaženi Peter Kanizij posebej za Nemčijo in Avstrijo. Kakor je Luter papeža preklinjal in vse žilje napenjal, da bi bil spodmaknil stol sv. Petra, tako je nasproti sv. Ignacij s svojim redom papežu obljubil nepremakljivo zvestobo in pokoršino, in bl. Peter Kanizij je to obljubo spolnoval posebno na Nemškem in Avstrijskem. Z vsimi močmi so jezuiti ustavljali razširjanje protestantizma; od tod je jasno, zakaj da so posebno protestantje tako hudi na jezuite in so takonezmerno veliko pisali in pišejo zoper to preizverstno katoliško družbo. Kteri izmed katoličanov jezuite sovražijo, psujejo, černijo, kakor na pr. tagblatlarji, to so prav za prav le opičarji protestantov, ki v njih rog trobijo in naj večkrat sami ne vedó zakaj?

Sedanji čas se ponavlja veliko tega, kar se je godilo ob Lutrovem času; zato se ni čuditi, da se nasprotniki, ki vedó, da njih hiša stoji na močerni podlagi, katol. Cerkev pa na nepremakljivi skali, tako silovito bojé naj zvestejših stražnikov katoliške Cerkve.

Kar se dandanašnji godi po Evropi in zlasti po Laškem in po Nemškem, to se je godilo ob Lutrovem času po Nemškem in Avstrijskem pod nekoliko drugimi podobami. Tudi takrat, kakor sedaj, se je oznanovala razberzdana prostost; tudi v 16. stoletji so napadali oblast in veljavo sv. Cerkve, grabili samostanske posesti, podirali cerkve, terpinčili škofo in duhovne, ki niso hotli Rimu ter svoji veri nezvesti biti. Mogočni knezi so potuho dajali krivoverstvu z besedo in z orožjem; na naj viši učeniške stole v čisto katoliških deželah so posajali tuje učeniške zmote in jih drago plačevali. — Toži se dandanašnji zoper kužno in nezmerno sovražljivo časninstvo, k čigar vodstvu liberalci sprejmejo včas iz drugih služb odveržene osebe itd.; toži se zoper toliko zapeljivih bukev, ki jih pišejo odpadniki. novošegni judje ter z njimi hočejo ljudstvo okužiti in čisto spačiti. Pa tudi takrat ni bilo bolje. Naj bolj zasramljive spise, naj ostudniši obrekovanja, naj bolj zbadljive zabavljice, skažene katekizme polne strupa in zmót so povsod razširjali, med mladost trosili, vasi in mesta z njimi kužili. — bere se, da ogenj po ameriškanskih poljanah, kadar se vname in ga veter žene, s toliko naglostjo dalje šviga, da prehití dirjajočega konja z jezdicem, in „farmarji“ ter poljedelci se morajo na življenje in smert boriti zoper strahoviti živelj. S podobno naglico se je takrat razširjalo pohujšanje, razširjale se zmote.

Koliko pa zamore goreč duhoven storiti zoper zmote in zoper pregreho, je takrat pokazal zlasti zvel. Peter Kanizij. (Gl. „Der sel. Petrus Canisius. Nach d. Civilt. cattol. Wien 1865.) Ker je pa ta prečastitljivi škit resnice bil iz Jezusove družbe, zato ravno njegovo djanje pojasnuje in kaže, zakaj da hudobneži jezuite smertno čertijo in preganjajo. Poglejmo le nekoliko v njegovo djanje in goreče prizadevanje v prid sv. Cerkve in otevanje neumerjočih duš. V mestu Koloniji (Köln) je bil del ljudstva v krivo vero zapleten, šolska mladost v vse pregrehe potopljena, vikši pastir sam priverženec

krivovercev. Tedaj začne „magister“ 25letni Kanizij učiti na velikih šolah v tem mestu, prične se njegova živa in neutrudljiva delavnost. Ni mu bilo zadosti po dvakrat na dan v šolah z naukom braniti sv. vero, temuč naloži si zraven še podučevanje otrok, pridiguje za ljudstvo, zbira mlade šolce in jih podučuje v veri in v čednostih. Tolik trud je rodil tako lep sad, da je bilo mesto v malem času ozdravljeno vsake zmote, mladina k dobremu poživljena in vsi hujski spotikljeji odstranjeni.

Nekoliko pozneje se je boril v Ingoldstadtu. Tamkaj je gospodovala kriva vera, nesramnost, zaničevalo se je vsako versko opravilo, veči del učencikov na visokih šolah je živel pohujšljivo in učilo krivo vero, mladosti so se potikale v roke zanikarne bukve in krivoverske knjižure, mladi ljudje so rastle v nemarnosti in brezbožnosti in opušali učenje. Iz šol se je bila hudobija in spačenost razširila med ljudstvo, opušali so se ss. zakramenti, cerkve, Božja služba se je očitno zaničevala....

Kaj stori Peter Kanizij v toliki nesreči? Delati začne na vso moč. Na visokih šolah z nepremagljivimi dokazi bogoslovske učenosti podira krivo vero, razkroppljuje temo zmote izmed meščanov z lahko razumljivimi pridigami, vojskuje se zoper pregreho, čednosti zopet čast in veljavo pridobiva, mladino krog sebe zbira, jo z duhovnimi družbami, bratovštinami k dobremu budi, obiskuje bolnišnice, tolaži umirajoče. Ves ljubi dan in velik del noči je vedno v delu za Boga, za Cerkev, za bližnjega: in v poltretjem letu se zopet napolnujejo Božje veže, prejemajo se pomočki zveličanja, Božja služba dobi novo lepoto, zmota se obsojuje, studij, zaverže, vse mesto je prerajeno. Toliko premore gorečnost in bogoljubna učenost, toliko premore tudi le en sam duhoven, en sam jezuit z Božjo pomočjo. — Ali zdaj veste, zakaj Bizmark in liberaluhi čertijo goreče duhovne in še naj bolj jezuite?

Pa poglejmo še kam, kar se nas bolj blizo tiče.

Na Dunaju ni bilo dosti boljše. Cesar Ferdinand je bil iz dežele, minister Zichy pa je zmoti in pregrehi pustil vso prostost; na Dunaj in v okrajine se je vrila zmota, plemstvo in drugo ljudstvo se je pogreznilo v neusmiljeno zanemarjenost. Po naj boljših učilnicah so sedeli učeniki zmote, iz Saksonskega se je razlila cela povodenj zanikarnih bukev po deželi. Vse se je zmedlo, vse v pregreho pogreznilo; komaj dvajseti del prebivavstva je bil še prost zmote in spačenosti. Samostani so bili zapušeni, semenišče prazno, 300 duhovnij brez pastirjev in že dvajset let ni noben mladeneč prosil od škofa mašniškega posvečenja! Toliko nesrečo je bil napravil krivi nauk in mlačnost, takemu zaničevanju je bila zapadla sveta čistost.

V toliki pogreznjenosti si izprosi pobožni cesar Ferdinand Petra Kanizija, ki pride z nekterimi tovarši iz Parskega, in začne s prižnic in po šolah vojskovati se zoper krivo vero in zoper pregreho; ne meni se za obrekovanje, černjenje, žuganje hudovoljnih nasprotnikov. Pri vsem tem je vendar v začetku več truda kakor pa sadu; zato pa Bog še posebej vmés pritisne, pošlje kugo med meščane, in ko vse križem umira, tudi spoznanje zopet prihaja, in Kanizij doseže zmago. Bolni in zdravi išejo Kanizija, da bi svojo vest vravnali, celi Dunaj ga ljubi in spoštuje, ljudstvo se na trume spreobrača. Ko je mesto vravnano, se Kanizij napravi na pot in prehodi 300 duhovnij v okrogu, ki so bile brez katoliških duhovnov, povsod zatira dela teme ter v novo čednosti pot odpira. Ko to opravi, se verne v mesto, in čaka ga delo na novo po vsih učilnicah, cerkvah, po vsem mestu in celo na cesarskem dvoru. In kakor je delal na Dunaju in drugod, tako tudi v Pragi, v Stras-

burgu in po neštevilnih drugih krajih. Krivoverci so zlasti gledali s pisanjem, z bukvami, s knjižuricami, s čisto majhnimi spiski in papirčki zmote razširjati in ljudi od otročjih nog za-se pridobiti; ne sv. pismo in ne drugi zdravi nauki niso bili pred njimi varni; vse so skušali preverniti, pokaziti in veliko naukov in resnic so čisto zavergli. Peter Kanizij pa jih je z nasprotnim orožjem zavračal in njih zmote pobijal. Kadar koli so kake lažnjive bukve, kaki spisi prišli na svitlo: berž je bil Kanizij na svitem z nasprotnimi katoliškimi resnicami in z njih dokazi. Tako se je krivoverstvo in brezboštvo njegove duhovne moči in božje nepremagljive resnice povsod balo. V Avgusti Vindeliški (Avgzburgu) je deset naj bolj vžganih oznanovavcev zmote obmolknilo, ko je Kanizij tje prišel in z Božjo močjo pričel učiti besedo večnega življenja. Že le deseti del meščanov je bilo še vernih in novoverci so bili prebivavce navdali s tako jezo zoper katoliško vero in duhovstvo, da si kardinal Oton ni bil skor življenja svést. Sedem let je Kanizij neprenehoma tam delal, in očistil je bil mesto pregrehe in zmote.

Ako sedanji „lichtfreundi“, tagblattarji in enaki zgubljeni ljudje kaj tacega berejo v zgodovini: se vé, da jim kri zakipi, ker Lutra in druge krivoverce še terpe, le goreče katoličane kajfajo od zora do mraka, čez vse naj bolj pa jezuite. Ali tudi to ni nič novega; tudi Petru Kaniziju se je enako godilo. „Resnica (lažnike) v oči kolje;“ to je star pregovor. „Erzlažnik“ Tagbl. n. pr. čisto pri miru pusti turke, jude, luterane, cvinglijane, herrnhutarje, kvakarje itd.; le samo nad katoličani pod raznimi imeni vedno kvaka, kakor da bi mu bili oves osmukali ali deteljo popasli, dasiravno mu nihče lasú ni skrivil in vse naše djanje je le bramba zoper vedne laži in napade tega sejavca zdražb po naši deželi. Njegova stranka mora pač debelo kožo imeti, da se ne sramuje tacego organa, ki ga „brezijskega obritega prešiča“, pa do naj novejših „kroparskih laži“ vedno po perstih klepljejo, pa mu vse nič ne zaleže.

Misliti si je pač tedaj, koliko sovraštvo je Kaniziju zbudovola njegova gorečnost in delavnost za sveto reč. Odpadniki Pavel Vergerius, Andrae, Chemnitzius so v pisanji ves žole nad njim razlivali, ga zasramovali, psovali, obrekovali, razvpivali ga za sleparja, ga hinavca, krivoverskega in lisičnega rogovileža imenovali. Zabavljice, bistrourmke, neobtesanost, žuganja — vse je sulo nanj: tako le obdivjani ljudje rojiti zamorejo. Na Dunaju, v Pragi so ga večkrat zalezovali, da bi ga umorili; velikrat so razdražene derhali vanj hujskali. V nekem mestu so ga s pahanjem in suvanjem iz cerkve iztirali; v drugem mestu ga s kamenjem preganjali in ranili; spet drugej so ga pri altariji ranili, kjer je maševal. On paje bil celo vesel, da je preganjanje terpel zavolj pravice. Rekel je: „Neskončna hvala bodi izrečena Jezusu Kristusu, da On, ki so njegovi naj huje z njim delali, ko je sam vedno le dobro delal, mene vrednega stori, da novotarji v mé lajajo in me grizejo, katerih nauk je od Cerkve že zaveržen in katerih spomin bo pri mlajših studen.“ (Gl. „Der sel. Canis.“ str. 33 id.) — Toliko tedaj je storil dobrega en sam jezuit Kanizij za zveličanje duš, za katol. Cerkev, za veljavo Kristusovega namestnika, za ohranjenje in čast edino-zveličavne cerkve. In koliko je storilo, koliko dela še zmiraj toliko drugih!... Ali zdaj veste tedaj, zakaj Bizmark, zakaj mavtarji, zakaj tagblattarji smertno čertijo jezuite?

Pobožnost za sv. Očeta.

Velesovo. — „Prišel je pa, kakor se bere v sv. pismu, Jezus v kraje Cezareje Filipove in je vprašal svoje učence, rekoč: Kdo pravijo ljudje, da je Sin člo-

vekov? Oni pa so rekli: Nekteri, da je Janez Kerstnik, nekteri pa, da je Elija, nekteri pa da Jeremija ali pre-rokov kdo. Jezus pa reče: Vi pa, kdo pravite da sem? In odgovoril je Simon Peter in rekel: Ti si Kristus, Sin živega Boga. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Blagor ti! Simon Jonov sin, ker mesó in kri ti nista tega razodela, ampak moj oče, ki je v nebesih. Pa tudi jez povem tebi: Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenske vrata je ne bodo zmagale.“ Tako je govoril Gospod ter cerkev postavil in ji dal sv. Petra vidnega poglavarja ko namestnika svojega.

Živoverni kristjan, kateri veruje v ponižnosti svojega serca v Gospoda ko Boga in Izveličarja, veruje tudi v njegovo besedo ko božjo besedo ter ne dvomi kar nič nad obljubo Cerkvi dano, in zato tudi ne nad obstankom svete Cerkve, naj tudi sam pekel tisto napada in podkopuje. Bog je, kateri v ponižno-verno serce svoje milosti vliva, in verni navdan in pokrepčan v svojem verskem prepričanju pregleduje v duhu vse pretečene čase ter vidi in gleda staro nejeverstvo v zvezi z mogočnimi tega sveta ko zaklete nasprotnike sv. Cerkve; vidi in gleda krivoverstva vsake podobe skoz vse stoletja ko napadovalne zopernike svete katoliške vere; in v naših časih vidi in gleda malikovavstvo, vidi in gleda, kako da ono vse žile napenja, da bi vtopilo Cerkev in z njo zaterlo sveto vero tu na svetu.

To vidi in gleda živoverni kristjan, in po milosti božji v veri neomahljiv in pokrepčan, si misli: Osemnajst sto let se skazuje ko resnico obljuba Gospodova, ta obljuba pa je obljuba božja, je toraj večna resnica, zato pa tudi Cerkev, skoz vse stoletja zmagovalna, se pri vsem sedanjem pekelskem trudu sveta vender le nič bati nima, kajti: Peter, ti si skala, — Cerkev bo obstala.

Vsaka družina, vsaka družba je brez glave, brez gospodarja anarhija (brezvladje), vidna zmešnjava, razpadu propadla. Vsaki v taki družini dela po svoji glavi, skerbi le za sé, in tako gre eden sem drugi tje, eden gori drugi doli, nobena reč ni o pravem času zgotovljena, nobena na pravem kraju, vse se mede in méša tako dolgo, da scasoma tudi res vse razpade. Bog v svoji neskončni modrosti je zato Cerkvi, ktero je na zemlji postavil, poglavarja ali gospodarja, voditelja dal, da čuje nad vso keršansko družino, da varuje neprecenljivi verski zaklad ter edinost in blagor keršanski poskerbuje, Cerkev pa varuje razpada in poginja. Ti si Peter, skala, je rekel Gospod, in na to skalo bom zidal svojo Cerkev — in tebi bom dal ključé nebeškega kraljestva, in kar koli boš zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih, in kar koli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih. S tem je Gospod sv. Petra očitno postavil poglavarja svete Cerkve in mu vso duhovno oblast do vse keršanske družbe izročil.

Da je pravi nastopnik sv. Petra in tedaj tudi poglavar vesoljne Cerkve z vso oblastjo Petrovo Rimski škof ali papež, nas uči zgodovina, nam terdi pamet, in nam razkazuje očitno Cerkev v svojem vesoljnem zboru Florenškem. Cerkev je steber in vklad resnice, kakor pravi apostelj, vojena od sv. Duha, kakor pravi trijenški zbor, in nji na strani je Kristus sam po lastni obljubi; Cerkev je po tem takem pod varstvom in vodstvom božjem, kakor pa Cerkev, brez dvombe tudi nje poglavar, Rimski papež in Cerkev in Cerkev in papež sta med sabo v nerazvezljivi zvezi. To varstvo nam kažejo vse stoletja do današnjega dne. (Konec na sl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Solsko. V ljubljanski realki (7 razredov) je bilo ob koncu leta 30 učencev. Razun 7 so vsi katoličani. (Po

druzih šolah je še veliko manj drugovercev, po naj več čisto nobenega ne, iz česar se vidi, da po vsem Kranjskem je ime „konfessionalslozna“ šola brez pomena. Vender pa se vidi v nekih sporočilih, kjer sicer čisto nobenega nekatoličana ni, posebno prizadevanje, da bi bili tisti vvodni spiski prav na moč „konfessionalsloz!“ Vvodne nemške obravnave v letniku za realko so urezane le za učene strokovnjake. Učeniki so gg.: Dr. Mrhal, Peternel, Pirker, Lesar, Žiakovski, Wastler, Kozina, Finger, Opl, Globočnik, vit. Perger, dr. Supan, Wester, Derganc, Oelhofer. Za nedolžnostne tvarine gg.: Peternel, Mrhal, Perger, Globočnik, Heinrich, Förster, Wesely Schweiger, Kokalj.

Novomeška gimnazija je imela ob koncu šolskega leta 107 učencev (v 1. razr. 20; v 2. 14; v 3. 15; v 4. 16; v 5. 16; v 6. 12; v 7. 4; v 8. 10), in sicer 98 Slovencev, 3 Hervate, 8 Nemcev. Razun 1 nezed. gerka so vsi katoličani. Kdo vé, kaj si je nova čra obetala, ko je oo. frančiškanom vzela gimnazijo in jo svetnim izročila? Sedaj ima cele 4 učence v vsem sedmem razredu! (Pod roko nam je prišel novomeški program od l. 1862, v katerem se bere, da je bilo ob koncu tistega leta 226 učencev, tedaj čez polovico več kot sedaj, ll. 1860 in 1861 jih je bilo 227 in 222). Take rakove poti so gotovo tudi „jezuiti“ krivi! Sicer ima sporočilo dva nemška spisa. Ob koncu šolskega leta sta gimnazijo zapustila: G. Margesin, ki gre na gimn. v Maribor, in dr. A. Böhm, ki odide ko pravi učenik v Olomovec. Na novo pa prideta gg.: J. Pajk iz Maribora in J. Stare iz Požege. Učiteljev je bilo 8 svetnih in 6 iz reda sv. Frančiška.

Iz Ježice. — Dvanajsto nedeljo po binkoštih je fara Ježica opravila pobožni obhod in molitve za sv. Očeta Pija IX tako-le: O poli desetih dopoldne smo se zbrali v farni cerkvi na Ježici in smo šli v procesiji k domači podružnici sv. Jurja v Stožicah, kjer je tudi farno pokopališe. Tam je stranski altar Matere Božje sedem žalosti, v ktero imajo farmani veliko zaupanje, kajti množica vošenih podob, darovanih iz hvaležnosti, očitno kaže, koliko gnad in dobrot so pred tem altarjem že sprosili. Pred tem oltarjem je bila po pridigi sv. maša in litanije Matere Božje. Po opravljeni božji službi smo se zopet v procesiji vernili v farno cerkev, kjer je bil blagoslov s sv. Reš. Telesom. Popoldan se je v cerkvi nabralo 9 gl. v sr. za sv. Očeta. Skoraj vsa fara, šolska mladina in več ptujih se je vdeležilo tega pobožnega opravila, ki je bilo kaj častitljivo in pobožne molitve veliko. Ljubezen do sv. Očeta Pija IX se je tudi na Ježici očitno kazala. Slovenec ljubi sveto vero in je pobožen otrok Jezusove sv. Cerkve do groba. Hvala Bogu!

Iz Doba. — Z. — Na sv. Ane dan (26. mal. serp.) se je pomikala v prelepi ravnini med drevoredom Černeljskega grada veličastna naša procesija k Materi Božji na Homec. Nepričakovano veliko ljudi, mladih in starih obojnega spola, se je bilo zbralo, in ginljivo je bilo viditi, kako je pobožno ljudstvo klicalo k Mariji, ki je „Pomoč kristjanov,“ za blagor sv. cerkve in njenega poglavarja Pija IX. — V Radomljah pridružila se je procesija Rovska in Radomeljska, in tako je bila zlo prostorna cerkev na Homcu čisto napolnjena. Prečastiti gosp. fajm. Leop. Albreht so v pridigi tehtno razložili preganjanje kristjanov prvih stoletij, in pojasnili terpljenje sv. Cerkve med vladanjem slavnega našega sv. Očeta Pija IX, ter so končali z ginljivo prošnjo do Marije, naj bi, kakor zmiraj, tudi zdaj v tih silnih stiskah se pokazala varhinja sv. Cerkve in ljubljena svojega sv. Očeta. Potem je bila slovesna sv. maša z blagoslovoma. Bog usliši na priprošnjo Marije Device molitve vernega, sv. Očetu zmeraj bolj vdanega ljudstva!

Iz Kroke. (Konec.) To pismo so nam stolni dekan

poslali, in ker so že 14 dni poprej bili pisali, kako težko pridejo in za odlog te slovesnosti na drugi čas prosili, smo se vsi bali, da bodo prihod odpovedali, po vodi bi splavalo veselje, ki smo ga že težko pričakovali, in bili so jezni in žalostni ljudje ob enem. Pisali smo tedaj zopet in vnovič jih prosili, da naj le pridejo, ter naj nikar ne gledajo na take spise, ker bi bilo res žalostno, da bi par nasprotnikov več premoglo, kakor vsi pošteni, verni teržani.

Naš preblagi gospod rojak so res ukljub nevrednemu napadu k nam prišli in z njimi nekaj družih duhovnov, rojaki naši. Zbralo se je bilo tudi nekaj sosednjih duhovnov, in praznik se je res obhajal veličastno. Vse slovesnosti popisovati bi bilo preobširno. Bodi pa rečeno, da solze veselja so nam oči zalivale, ko smo vidili častitljivo slovesnost pontifikalne maše, ki so jo infulirani prelat in naš rojak v naši preljudi, prelepi cerkvi M. B. navdušeno opravljali, in ko smo en dan slišali 3 tukajšne duhovne rojake, naše sinove, naše brate, naše znance, Božjo besedo oznanovati. Naj reče kdo kar mu drago, mi smo ponosni na to, da imamo izmed nas deset duhovnov, spoštovanih, ljubljenih, vmes tudi na viših cerkvenih stopnjah. Nepozabljiva nam bode slovesnost in nauki. „Nobenemu še ni bilo žal na smertni postelji, da je v življenji Marijo častil; marsikteremu pa že, da je ni!“ Teh besed iz ust stolnega dekana ne bomo pozabili, in če smo že dozdej svojo „ljubo Mater pri Kapelici“ goreče obiskovali, bode v prihodnje ta naša gorečnost še obilniša. Kar so nas učili naši starši, sporočiti hočemo tudi mi svojim otrokom. — Povzdigovalo je pogostno pokanje iz možnarjev slovesnost, ki je bila s slovesno petimi litanijami in zahvalno pesmijo dokončana še tisti dan. Po tergu in v okolici pa je šel le en glas: „Tacega, kakor današnji dan, še ni bilo pri Kapelici, in javaljne še kdaj bode!“ —

Če je bila pa ta slovesnost sploh všeč, pisavcu brezimnega pisma nikakor ne, že zato ne, ker njegova ni obveljala. Splošno veselje ga je še bolj razkačilo in revež ni vedil, kako bi se znosil. V svoji jezi gre, in ljubljanskemu Tagblattu, svojemu enako mislečemu bratcu potoži svojo žalost v omenjenem dopisu, kakoršnega s tolikimi lažmi na enem kupu menda vendar še ni imel. V tem spisu je vse, to slovesnost zadevajoče, tako spačeno, prevernjeno, z lažmi in obrekovanjem potaknjeno, da se precej vidi, da ga je narekovala gola strast in sovraštvo do svetih reči in do duhovščine. Da je 2. julija za Kropo zapovedani praznik, da nobeden tisti dan ne dela, da je zjutraj in ob 10 vselej Božja služba in darovanje, da je srenja letos posebno slovesnost želela itd., to vse dopisnik dobro vé, kakor mi; čimu tedaj je tako črnil, skrunil pred svetom č. g. stol. dekana, našo srenjo in posebno kovače? Sta mar Tagblatt in njegov dopisnik od samega zaničevanja do duhovnov že tako oslepljena, da se jima povsod vse černo vidi? Drugač si ne moremo razjasniti, kako da je mogel dopisnik kaj takega pisati in Tagblatt kaj takega sprejeti. — V dokaz rečenega, in da vsi zvedó, kako je z našimi cerkvenimi rečmi in z našo srenjo, naj ta dopis posnamemo po večem.

Dopis pravi:

1. „Druzega do tretjega mal. serpana so se tukaj obhajale Marijne pobožnosti, ktere je pred nekaj leti ljubljanski mestni fajmošter vpeljal“. — Dve laži; — 3. mal. serp. pri nas od nobenega praznika nič ne vemo; od leta 1821 ob tem dnevi gosp. dekana ni bilo v Kropi. Kdo pa je „zaobljubljeni Šmaren“ vpeljal in kdaj, se vidi že iz rečenega.

2. „Dasiravno so bolj razumni (einsichtsvollere) prebivalci iz Kroke in okolice g. fajmoštra Zupana prosili, naj letos te pobožnosti v delavnikih opusti in rojakov

s svojim prihodom nikar ne osrečuje, ker zavoljo tega ne samo revni žeblarji, ampak tudi okoličani silne dela popusté in tako celi teden pohajkovo in pijančevajo; — vendar je g. Zupan prišel.“ —

Ta stavek je že daljši, ima pa zato tudi 6 laži v sebi brez družih pomót in nepristojnosti. Prašamo dopisovalca: Kdo so razumniši prebivalci in kateri so? Koliko jih je? So mar tisti, v katerih imenu je brezimno pismo pisano? Potem je ta beseda — „einsichtsvoll“ — gola laž, ker brezimno pismo ne kaže olike, ampak le nesramno surovost! Ali so pa morebiti tisti razumniši, ki v cerkev ne hodijo in tudi za popravo kapelično še solda niso dali? Potem jih dobro poznamo. In če so tako razsvitljeni, zakaj se niso podpisali, zakaj se v temoto brezimnosti skrivajo? In dalje, kdo je dopisovalcu pravico dal g. stolnega dekana prositi, „naj nikar svojih rojakov z obiskovanjem ne osrečuje“, ko smo ga mi vendar ustmeno in pismeno povabili? Kdo mu je dal pravico v imenu okoličanov govoriti, ko nam je župan okolice (v katero spadajo vasi: Brezovica, Mišač, zgornja, srednja in spod. Dobrava, Otoče, Zaloše, Prezrenje, Podnart, Ovsišje, Poljšica, Rovte in Česnica) zaterdil in razglasiti prosil, kako so bili okoličani tega praznika veseli? Ali je dopisniku okolica Kamnogorica, kjer ima morebiti par enakih tovaršev? In če se dopisnik in pajdaši za pravično reč poganjajo, zakaj se ne izdajo, zakaj so skušali sum zverniti na g. Špindlerja v Kamni gorici, ki jih je pa v „Novicah“ in „Narodu“ dobro oštel? In če smo res v vstavni in svobodni državi, nam mora ravno tako prosto biti, da hodimo na Božje pota, da kak dan oberremo še posebej v Božjo in Marijno čast, kakor je liberalcem prosto, da hodijo na lov, na sprehod, na kegliše, na igre, kadar jim je drago. Kaj smo jim tedaj s tem na poti? In če enkrat en dan v tednu praznujemo, je mar to res „celi teden“? —

3. Zdaj pa še le pravo pride. Ko bi bil g. Zupan sam prišel, naj bi že bilo, méni dopisnik. Ali poslušajte, kaj pravi? „Pripeljal je gospod saboj veliko družal, spremljevale so ga kuharice in pevke; s svojim govorom je pa revnim kovačem „k večji časti Božji“ zadnje kervavo zaslužene solde izpulil“. — To ste pa zopet dve debeli. — Te kuharice in pevke so nektere tukaj rojene, pa zdaj v Ljubljani prebivajoče ženske, ki so o ti priložnosti prišle k „Kapelici“ na Božjo pot in svoje znance obiskat. — Denarja pa nihče iz ljudi ni izzemal; darovanje, ki je bilo po pridigi, je že od nekdanja dan. Pač pa so stolni dekan ljudi pohvalili, da so pri vsi svoji revščini in po soldih toliko lepega napravili in tudi že poplačali.

Zadnja laž je pa tudi gerda nehvaležnost proti g. Zupanu. Stoljni dekan „tedaj bi bili iz ljudi solde pulili, oni „na Božjo čast“, ki so nam že toliko dobrega skazali! Vemo, da jim ne bo po volji, pa da nesramnežu usta zavežemo, moramo resnico očitno spoznati. Dopisovalec je ne mara še premlad, ali pa tako slabega spomina, da ne vé, kaj so ta naš ljubljani rojak o koleri za tukajšne reveže storili, da so na stotine od dobrotnih Ljubljančanov sprosili in nam pošiljali, ter so ljudje vsaki dan juhe in mesa imeli. Lahko bi vedil, koliko so za olepšanje naše cerkve M. D. storili, in vsakdo mu lahko pové, da je sprelépi križev pot v farni cerkvi njih dar, da molčimo o drugih dobrotah. — Nehvaležniku pa, ki naše dobrotnike tako gerdi, pravimo pri nas: Sram te bodi!

4. Na dalje dopisovalec prežvekuje še enkrat svoje laži in preteranosti, Kroparje za berače razglašajo in pravi: da zavolj obhajanja tega praznika se celi teden potepajo, pijančevajo in kakor deželna nadlega okolico obisipajo in beračijo. In vendar jih sto in sto lahko spriduče, da tisti dan nobeden ni bil pijan v Kropi, da so

drugi dan zjutraj ob treh vsi šli delat. — Stol. dekanu podtika prevzetnost in gospodovalnost, zasmehuje, ker so jim otroci in ženske roko kuševali, se spotikuje nad kosilom, ženske zraven štuli (dasiravno nobene pri kosilu ni bilo) — in poslednjič nad grozovitostimi, ktere si je sam namalal, dvakrat globoko izdihne: prvič nad cerkveno kaso, od ktere se po njegovih mislih kri in pot revnih prebivalcev cedi; drugič pa nad duhovšino in zbeganim ljudstvom, da bi jih že enkrat vsaj ena iskrica pameti razsvetlila!“ (menda tiste pameti, ktero on prodaja)!

To je tedaj Tagblattov dopis, ki šteje v 19 verstah čez 20 laži, in ki je zraven še poln nedoslednosti, neslanosti, nepristojnosti in surovosti. Kdo bi le misliti mogel, da si kak list kaj takega tiskati upa? Tagblatt pa je dopis sprejel z veseljem, sej tako je dobil zaželeno priložnost, čertnim duhovnom zopet dati zaušnico, ki je pa britko zadela njega samega.

To smo bolj obširno razložili; naj bralci Zg. Danice zdaj sami prevdarijo, na kateri strani je luč, na kateri pa egiptovska tema; naj prevedijo, kakošen je list in kakošni dopisovalci, ki se s takim orožjem vojskujejo. Čuditi se moramo, kako je mogoče, da še kdo taki list bere in njegove laži kupuje, ker o vsaki priliki se njegova lažnjivost tako jasno razodeva. Ali je mar pozabljen pregovor, ki je kdaj veljal pri poštenih Nemcih: „Einem Lügner glaubt man nicht, auch wenn er die Wahrheit spricht?“

Ako se ozremo na to, kar se je zoper nas pisalo, se ne čudimo več, da se take pošastne reči razširjajo po zanikarnih časnikih, — da se z našo sv. vero, s papežem, z duhovni, s spovedjo in družimi napravami in osebami tako ostudno dela! Eden se kaj izmisli, kaj zlaže, kaj presili, in potlej gre to kakor ogenj po deželi. In če je že tukaj se tako zgodilo pred očmi nam, kjer je vender sto in sto prič, kaj še le se zamore izmišljati in lagati o davnih dogodbah in o daljnih deželah, od kodar se ne morejo priče več dobiti, da bi obrekovanja overgle in resnico poterdile? V tacih okolišinah je dobro ime katoliških oseb, naprav itd., ravno tako malo varno, kakor človek na samoti pred razbojniki.

Terg Kropa, 8. avgusta 1872.

Srenjsko predstojništvo.

Pelnovec.

Ženski lišp. Amerikanski „Agrikulturist“, ki se močno bere, hudo graja novošegni ženski lišp, in očita ženstvu, da je med drugim sozadolženo, da se je vse podražilo, in sicer sploh podražilo, še posebej pa kar gre v gospodarstvo. Dandanašnji je veliko težej svoje lastno gospodarstvo napraviti, kakor pred 30 leti, ker eden družega dihti v tratenji prekositi, zakaj zginila je nekdanja priprostost v noši, ki je pa veliko več poštenege veselja in lepih dni delala, kakor sedanja lišpavnost. Neumne dandanašnje šege veliko stroškov prizadevajo. Da se ženske ne anajo lažnjive lasé nositi, to je znamenje, da niso odveč sramožljive, in to se razodeva tudi v družih rečeh. „Agrikulturist“ pripoveduje o tréh kmečkih hčerah, ki od lažnjivih las na glavi pa do čokelj na nogah nosijo toliko berklarij in kinčarij, da bi se s tem dala mašina za košnjo napraviti (kar je v Ameriki gotovo prav draga naprava). Kako bode potem revež oče izhajal? — Če je bilo kdaj kaj smešnega, so gotovo zdaj tiste strašne lesjaške kodelje, ki jih gospóske osebe v mrežah opletene kakor debele plahte ali plevnice nosijo. V novi dobi je vse lepo, kar je bedasto. Posebno imenitne so tudi tiste konjske sedla odzadej! Kadar se bodo premije dajale za nečimerno

bedarijo in košatenje, menda dobé tudi kaj tiste plevnice in kodeljaste povésma, ki jih nosijo kakor košate butare na herbtu.

Razgled po svetu.

V zagrebski gimnaziji je bilo ob koncu šolskega leta število učencev 504. Izmed teh je bilo 48 gojencev iz nadškofovega sirotišča, 32 gojencev kraljevega vstava (konvikta) in 10 iz kat. greskega semenišča. Po veri je bilo 432 katoličanov, 13 grekov katoličanov, 23 gerkov nekatoličanov, 11 judov. — V oseški gimnaziji je bilo 231 učencev, 155 katoličanov, 30 nezedinjenih gerkov, 19 judov. — Sporočilo zagrebske gimnazije ima spisek: Darwin in darwinizem, od prof. Janda. Očitno neprimerna tvarina je za ta namen ta „hipotesa“, s ktero se dela sicer veliko kriča, pa tudi velika napačna raba, ki méri zlasti na to, da bi se v ljudstvu vera spodkopavala? Obžalujemo, pravi „Zagreb. list“, kakor slišimo, da se nahaja na zagreb. gimnaziji sem ter tje kak profesor, ki se ne boji razdirati vere v sercu svojih učencev, ravno kakor da bi vera ne bila nikakoršna dobrota človeškega naroda... Kar se pa tiče darvinstva, pristavljamo s to priliko, da ga je nedavno obsodila francoska akademija. Delalo se je za to, da naj se namesto slavnega Purkinjeta za anatomiški in zoologiški oddelek imenuje dopisujoč ud. Poganjal se je za to tudi Darwin; toda akademija — pretresavši v štirih sejah njegov nauk — je nauk zaverгла, in Darwinu ni izvolila.

Peštanska vlada, kakor piše „Ung. Lloyd“, se je pričela z Rumuni pomirovati in zedinjavati. Zdi se, da Madjare čedalje bolj skerbi zmiraj večé zavedovanje Jugoslovenov.

Nemško. Svobodni zidarji so bili pri obleganji Pariza izobčili iz svojega reda starega kralja pruskega in „vsemogočega“ ministra njegovega Bizmarka, ker nista poslušala povelja velike lože, da naj odjenjata od morije in bombardovanja. Da bi jih Bizmark potolažil, je napovedal zdaj vojsko katoliški veri na življenje in smert zato, ker so katoličani preivali kri za pruskega kralja na bojišču v Franciji. Tako piše „Hlas“ in nadaljuje: Je pa poslednji čas, da naj se zajezí delo skrivnega frajmavrarskega društva, kajti povsod pri dvorih evropskih imajo velik vpliv, in verh tega so liberalni časniki v njih moči. Poprej so protestantje očitali katoliški Cerkvi, da razklicuje skrivne družbe ko nevarne za keršansko vero in da katoličanom prepoveduje pod izobčenjem vsaktero zvezo s tacimi društvi. Sedaj pa že nekte protestanske ločine prihajajo k spoznanju, da pri vsih lepih besedah frajmavrariji ne merijo na drugo, razun na popolnoma iztrebljenje keršanske vere, in da verujoči kristjan se ne more in ne smé vdeleževati teh društev. Pred vsimi se staro-luterani v vsih časnikih in shodih določno izrekujejo zoper svobodne zidarje in svaré svoje priveržence pred njimi. Enako delajo metodisti po Nemškem in po Ameriki, ki so v velikih posvetih mesca julija sklenili, da nobeden izmed njih ne smé pristopiti v „grešno, nekeršansko in malikovavsko frajmavrarsko društvo.“ — Na Nemškem pa je velik del protestanskih pastorjev pri tem skrivnem društvu — naj bolj zarad denarne podpore. Od tod je to, da imajo toliko prijatlov po Nemškem. Želeti je, naj bi vlade spoznale, da te združevanja sovražnikov Jezusovega nauka so deržavi in občinstvu vse drugač nevarne, kakor pa jezuitovski red, kterege liberalci poslednji čas s tolikim udrihanjem íšejo zatreti. Kakor bode (v Bizmarkiji) prevernjen altar, bode padel tudi prestol, če tudi se bizmarkovcem zdí, da terdo stoji.

Iz Nemškega se silovito ljudi preseljuje v Ameriko. V Bremenu jih je letos do konca majnika stopilo v ladijo kacic 38.000, tedaj do 16.000 več kot lansko leto v tem času.

Novo nemško kulturo imajo menda slaviti tudi neke molitvine bukvice, ki jih je zložilo več nemških pastorej za vojake „evangeliske“ vere, kakor piše „Wahrheitsfreund“. Te bukve se vojakom dajo pri vходу v tempelj in pri odhodu se zopet od njih poberejo. V njih je tudi „molitev konjika za svojega konja.“ — Moli se med drugim: „Daj (o Bog), da bom svojega konja zavolj tebe v časti imel, ga zvesto opravljal, nobene nejevolje nad njim ne izljal, in zmiraj mislil, da tudi ta kreatura čaka razodenja otrok Božjih...“

Nova nemška vojaška postava, kakor piše „baltim. Volksztg.“, je za prostega vojaka taka, da se Bogu smili, višji pa se tipljajo v žametovih rokovicah. Razžaljenje višega se kaznuje naj manj s kaznijo 4 tednov ječe in v naj hujšem primerljeju s 4 leti v terdnjavi. Razžaljenje podložnega se kaznuje en dan z ječo, in do 2 lét s terdnjavo. Vojak, ki napade višega, pride na terdnjavo za 5 lét; viši, ki podložnega terpinči, ali celo na zdravji poškoduje, pride na 4 tedne ali celo na en sam teden v ječo; naj viši kazen je 3 leta v terdnjavi. Kdor višega hudo na telesu poškoduje, se k smerti obsodi (le če je bil z nepostavnim obnašanjem višega k temu dražen, pride na 10 let na terdnjavo); ravno ta hudobija do podložnega se kaznuje s 4 mesci na terdnjavi do 5 lét v ječi. Ako viši po orožji seže, da bi podložnega k spolnjenju kacega potrebnega ukaza prisilil, ali pa napaden v veliki nevarnosti se branil, in ga tako ob življenje pripravi, mu to ni nič v kazen prišteto. Predstojnik tedaj sme pri napadu od podložnega taistega prebosti, ne da bi se mu bilo zato kazni bati! In podložni? V spopadu s togotnim višim ima le žalostno ponudbo: brez upora se dati prebosti, ali pa da brani svoje življenje in se s tim vkriviči djanskega napada zoper višega, ali če hoče nesreča, hudega telesnega poškodovanja; se vé, da mu nepostavno obnašanje višega utegne kazen zmanjšati in pride le samo za — 10 lét na terdnjavo! „Hoch“ prusko sabljarstvo! Kdo bi tukaj ne želel velikopruski biti!“

Od skupščine 3 cesarjev v Berlinu se bojé v madjarskih krogih kakih korakov za poprijetje pomirovanja v Avstriji, ktero se je razbilo preteklo leto... Menda se pa ni bati odveč rumenega solnca za Slovane in katoličane od tam, kjer pruski orel peruti steguje. —

Nadvojvoda Viljem je dobil od cesarja Aleksandra véliki križ Aleksander-nevskega reda.

Rimsko. Sv. Oče so rimske fajmoštre pri zaslišanji posebno k temu spodbudovali, da naj pri rasteči spatenosti še enkrat veči gorečnost razodevajo, kakor sicer. Naj bolj so se pritoževali zoper napačno odrejo mladine. Nekteri liberalni učitelji celo svojih lastnih otrok niso dajali več kerstiti, ter je mogla sama vlada zoper se vzdigniti. Ni čudo, da deržavne šole slabé, nasproti pa šole, ki jih vzdržujejo papež in katoliške družbe, štejejo že čez 20.000 učencev in učenk. Iz tega se naj bolj vidi, kje je blagor in varnost za mladino, kje so dobre šole.

Mnogotero trinoštvo in samovoljstvo laške vlade v Rimu je storilo, da se čez devét desetín rimskega prebivavstva volitev za srenjski zastop ni vdeležilo in da so toraj zopet liberaluhi na čelu. Rudečkarska „Capitale“ sama je rekla, da v nasledku teh volitev se ne bo sméla iskati volja mesta. „G. Corresp.“ sklepa, da imena kandidatov priča bolj kot vse drugo, da vlada nobenega Rimljana nima na svoji strani. In vender je zmagala! Taka le je doba „zlate“ svobode, da vlada le sila, sila, in denar.

Francosko. Viktor Hugon je 2. julija pisal vstanovitelj „družbe dekliskih brezverskih šol“ v tem pomenu, da naj odgojo dajejo otrokom starši, deržava pa pa le nauk. K temu pristavlja „Blahovést“: O poslednjem obleganji Pariza je Viktor Hugon napisal mnoge brezglavnosti in ker je bil zoper Nemce, so ga zasmehovali nemški listi; to brezglavnost pa, zato ker meri zoper vero, pretiskujejo z veliko sladnostjo, kajti: mnogi ljudje nimajo ne zavednosti ne vesti.

Dela se nova postava za ljudske šole. Osnovo je naredil odbor, kteremu na čelu je škof Dupanloup. Po tej osnovi je namen ljudske šole, da otrok dobi tisto znanje, ki mu je neogibno potrebno za njegovo versko, npravno in unno oliko. Vera je po tem podlaga vse odrede, ki mora biti verska (kontesijonska). Župnik je ud krajnega šolskega sveta. Deržinska pravica do otrok je s tim zavarovana, da deržinski načelniki v šolski občini izbirajo imenovani šolski odbor. (Očitno je namreč, da prvo pravico do otrok imajo starši, in ne deržava.) Ravno ti določujejo, če naj bode učitelj, kteri se ima vmetiti, svetnega ali duhovskega stanú. Vsaka šolska občina z nad 500 dušami naj ima svojo deklisko šolo z učenico. Kjer občine same ne morejo zderžati šole, pomaga departement ali deržava. Odbor je določno odbil posilno šolo (Schulzwang). Svobodno gibanje ima široko področje. Osebe, ktere hočejo otroke učiti brez plače, iz usmiljenja, potrebujejo samo priavljenja kantonalnega sveta, kterega člen je dekan. Na očitni šoli pa zamore slehern biti učitelj, kdor dokaže, da je sposoben. Redovnikom, duhovnom, sposobnosti ni treba dokazovati. Vsakemu je na voljo šolo vstanoviti, kdor ji je zmožen zagotoviti obstanek. (Zagr. L.)

Pred povodnijo jezuitov, ki so pregnani iz Nemprusije, se bojé sedaj strahopetni liberalci in pa potuhnjeni sovražniki splošnih človečanskih pravic. Bojé naj se raji povodnji judov in prusomanov, menü „Vaterld.“

V Bratislavu bode od 9. do 12. sept. XXII. véliki shod katoličanov na Nemškem.

Poljsko. Ubogi Poljci obhajajo letos prežalostni stoletni spomin prvega krivičnega razterganja njih lepe domovine. 5. avg. pred sto leti je bilo v Petrogradu podpisano deljenje kraljestva, do kterega delivci niso nobene pravice imeli. Papež je bil edini vladar, kteri je protestiral zoper to, in ko bi bile tudi druge vlade prešinjene od keršanstva, bi se tolika krivica nikoli ni bila zgodila.

Rusko. „Allgemeinerica“ pripoveduje, da dorazumovanje med Rimom in Rusijo se nadaljuje, da pa Rusija tirja več dopustkov, da bi si Poljsko tudi v veri podjarmila, in da Vatikan se ne zdi temu nasproten biti. „Germania“ temu nasprotuje in odgovarja: 1. Poganjanje zadeva le samo obavljenje spraznjenih škotij; 2. Rusija ne tirja ne naj manjše koncesije; 3. ne more tedaj Vatikan za nje in ne nasproti biti; 4. lože se je porazumeti z razkolniškim Rusom, kakor pa s sedaujo italijansko vlado; 5. ne bo se Avgsburgarici vsrečilo zaupanje Poljcev pri sv. Stolu pretresti, kteri so dobro prepričani, kako skerbi Pij IX za njih blagor.

Rusko poljsko. Bratomorski razpor med Poljci in Rusi, kakor piše izverstni dnevnik „Čeh“, se že delj časa na prijazniši pot obrača. Od obeh strani se množé tehtni glasi za mir. Petrograjski „Galos“ n. pr. v daljšem spisu pravi: Poljaki ponujajo zdaj Rusiji roko, ali jo bodedmo odbijali? Mir hočemo storiti s Poljaki, z njimi smo si po kervi v rodu... V vsakem Poljcu moramo čislati Poljca in v naši moči ni prekerstiti katoličana za „pravoslavnega“ (razkolca). Mi moramo biti pravični Poljcem, moramo jim dati vse občanske prava in jih ravnopravne storiti z Rusi, moramo jim rusko zemljo

storiti prijetno....“ V dan stoletnega spomina, pravi „Čeh“, se je v Londonu zbralo kacic 50 sinov sedemkrat ubite matere Poljske. Storili so resolucijo, da naj se napravi zveza vsih na tujem živečih Poljcev, ktera bi obstoječnosti poljskega naroda veljavo pridobivala.

Iz Monakovega so naznanovali pred nekaj časom: Grof Ludovik pl. Arco-Zinneberg, nadpolkovnik „a la suite“, podeljenega pruskega kronskega reda št. 4 ni sprejel, in sicer v oziru na sedanjo pruske vladino politiko, ki je zoper njegovo stran, kakor predsednika katol. kazine. — Ta je še mož!

Belgijansko. Pred nekaj časom je bila družba „Comité pontifical“ uravnala procesijo na slavno Božjo pot M. D. v Mal. Čez 100.000 romarjev se je zedinilo k molitvi za mir med keršanskimi poglavarji in za novo ustanovljenje sv. Očeta v njih pravice. Ko pride vikši škof obhod vodit, je iz tisučerih ust donelo: Bog živi Pija IX! Bog živi našega nadškofa! —

Amerikansko. V št. Pavlu je 14. jul. škof de Grace posvetil česko-poljsko cerkev. Goreči poljski misijonar P. Fr. Ks. Sulak, Jezusovega reda, je te dni šel v Duluth, deleč v severni zahod, nadaljevat ondi apostoljsko delo, ki ga je bil že poprej pričel. —

Zoper Bizmarka. Do 3000 rojakov iz Alzacije in Lorene je v novem Jorku 15. jul. z muziko prišlo na francoski konzulat in so se ondi za Francoze zapisali.

Med Indijani in belimi se zmiraj primerijo puljave in sovražljivosti. Čikotanci žugajo mērjevцем kanadapacifik-železnice in nočejo ne ljudi ne robe pustiti skoz svojo deželo. Poslednji čas so umorili belo deržino Lee v Texas u: očeta, mater in malo hčer, so s pšicami končali in jim kože z glave potegnili, dve hčeri in 6letnega sina so pa v sužnjost gnali. —

Hude porodnji so bile tudi v Ameriki. V Albani so bili na milje dolgi oddelki železnice razdjani, setvam pa, posebno reži in pavoli, je storjena silna škoda; v vsem se šteje do 5 milijonov škode.

V gorenji Karolini so spreobračanja k katol. Cerkvi posebno pogoste. 7. jul. je bil sprejēt g. Whiteake pl. Roleigh, mestni župan, posebno izobražen mož, ki ima veliko prijatlov in imenitne sorodovince. Iskal je že več lét resnice in pokoja, in našel jo je po hudih dušnih borbah. Njegova deržina je bila metodistiška.

Iz Ljubljane. *Procesija za sv. Očeta iz Ljubljane in okolice* na Dobrovo in pobožnost ondi se je opravila veliki Šmaren, kakor je bilo naznanjeno. Bilo je za popotnike naj lepše vreme, ki se zamore želeti. Procesije iz peterih ljubljanskih duhovnij so bile nekaj že pri odhodu od farnih cerkev velike, nekaj pa so se po poti skoz mesto in zunaj na zbirališču dopolnile ter je bilo iz vsih stanov ljudstva silne množice, ki je skoz in skoz med petjem in glasno molitvijo kakor duhovna vojska romalo proti milostnemu svetišču Marije Device na Dobrovi. Kake tri četerti ure dolgi ridi molivcev je prišla dobrowska fara z duhovstvom naproti in so se zedinjeni vsi pomikali k cerkvi, in v cerkev, kolikor je bilo mogoče. Zraven ljubljanskih ste bile prišle tudi procesije z Brezovice in od sv. Katarine z duhovstvom in obilnim ljudstvom; z brezoviške fare gotovo dve tretjini prebivavstva. Povsod po poti so se procesije množile, ker vse je želelo iti in nobeden ni rad doma ostal. Stari ljudje ne pomnijo toliko ljudstva na Dobrovi. Pred 100 leti pri posvečevanju ondotne cerkve jih je bilo silo veliko, vendar se misli, da ne toliko, kolikor ta dan. K sreči je imel pridigo zunaj cerkve gosp. kanonik P. Urh, kterege presunljivi glas je razločno donel deleč tje med množice, ki so bile vse ginjene in pretresene,

ko je pridigar živo popisoval, zakaj svet sovraži sv. Očeta in kako mu plačuje njegove dobrote, pa kaj je nam storiti v sedanjih okolišinah. Po naslednjem darovanju za cerkvene potrebe je imel vrednik tega lista med obilno azistencijo in izverstnim petjem in orgljanjem na koru veliko sv. mašo. Od 10 blizo do poli ene je terpelo vse opravilo. Molitve se je storilo ta dan veliko za sv. Cerkev, sv. Očeta in Avstrijo; Bog jo usliši! Naj pristavimo še lepo nepričakovano djanje, ki je vredno, da se zaznamnja za zgodovino. Precej po opraviu smo prejeli iz dobre roke 100 gld. za sv. Očeta. Ime darovalne roke nam ni znano, upamo pa, da ga ima Bog zapisanega v bukvah življenja. Prihod. kaj več.

Duhovne vaje v Alojznici se pričnó 19. t. m. z Večernicami o 1/2 popoldne.

Okoli Šmarne gore in okoli Polhovega gradea je undan toča hudo pobila.

Lavantinski knez in škof so odločili čas za pobožnosti v prid sv. Očeta od 15. avg. do 3 kim. Dan si izvolijo gg. župniki sami. Cerkve Marije D. so: Marija-Čelje; doma pa: Marija v Pletrovičah; M. v Zagórji; M. v Novem sadu (Nova Štifta) pri Gornjem gradu; M. Snežnica v Slov. goricah, in več drugih. Procesije vodijo gg. duhovni. V zadevnih cerkvah je pridiga in velika maša z blagoslovoma. Do sv. Očeta so poslali prošnjo za popolnoma odpustke tistim, ki se procesije vdeležé in ss. zakramente prejmejo.

Preserčno hvalo vsim, ki so 11. avg. v tako obilnem številu spremili k pokopu našega nezabljivega

Janeza

naznanujemo

Fabijanovi.

V Ljubljani, 12. avg. 1872.

V kerški škofiji je prazna cela rajda — 112 duhovskih služb, ker je pomanjkanje duhovnov. 14 jih je umrlo že to leto, kaki 4 so tako odstopili, v pastirstvo jih je stopilo 14; tedaj jih že sedaj manjka kacic 116. V 3. letniku v sem. jih je 9; v 2. le 5; v 1. le 7, in letos utegne kakih 5 v bogoslovje prositi. „Vaterland“ prišteva med vzroke tolikega pomanjkanja nesramne psovanja Cerkve in njenih služabnikov, novo vojaško postavo, ki je med vsimi stanovi naj bolj neprijazna dudovstvu itd.

Iz Celovca. Ravno se tiska v tiskarnici družbe sv. Mohora zelo potrebna in lepo vredena ter podučna knjižica: „Nova mera metrična, slovenskemu ljudstvu v poduk.“

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. D. Brodnik 5 gld. papežu Piju Velikemu, proseč sv. blagoslova sebi in družini, za zdaj in zadnjo uro. — Z Ježice 9 gl. po opraviu za sv. Očeta. — Neimen. žena 2 gl. — I. I. 3 tol. — 3 gl. sr. — Dobra roka 1 gl. 40 kr. sr. G. Š. 5 tol. Iz dobre roke 100 gl.

Za katoličanstvo na Turškem. G. Š. 25 gld. — G. Anton Krašovic, fajm. v pokoju v Loki, 1 gl. — G. Fr. Jarec, duh. pomočnik v Dolu, 3 gl. sr.